

1973

Když umřel Gotwald, stál můj strýc Jiří, otcův bratr, chirurg nitrohručních orgánů, milován lékaři, studenty, a dokonce i svými soky, s elitou českého lékařství v předpokoji umrlčí komory, kam měli vstoupit, aby provedli obdukcí a kolektivně podepsali úmrtní list. A jak mu bylo sedmdesát a jak odchoval tři generace českých lékařů, musel se Zahradníčkem, Jiráskem, Přecechtělem a ostatními přihlížet, jak *napřed* do oné koupelny (protože když ležel v posledním tažení, narychlo předělali na operační sál koupelnu) vstoupili dva příslušníci tajné policie. Strýc Jiří mému otci řekl, že to bylo největší ponížení jeho bezúhoného života.

Moje první opravdová láska byla A. M., které bylo v době přeloučských prázdninových hrátek 13, mně 16. Byla to vodní krysa, vydržela v Labi taky dvě hodiny, až měla fialové rty. Cyanotické. Po válce jsem k ní jezdil do její komůrky ve Farské ulici ve Střešovicích, kde jsme se kousali, ale nikdy mně nedala. Vracel jsem se domů na Vinohrady pochopitelně pozdě, když jsem od ní odešel v 10, byl jsem doma ve čtvrt na dvanáct. Matka mne vítala doma ve vyrudlém rudém županu, stála jako Nemesis nebo Kasandra v divadelní póze a začala táhlým polosopránovým diskantem na bytové chodbě houlat: *to není láska, ale poměr!*

(...)

Dvě koule sokolské činky d'áblový: jedna koule – optimismus; druhá – neustále něco nového!
Věčná obnova! Bujare vpřed! Budoucnost volá – hola hola! Dábel si nepřetržitě honí péro.

29. března

(...)

Ne nadarmo byla vinárna Viola – ale taky klub Čs. Spisovatele a třeba Želmíra – pár kroků od Bartolomějské. Emanuel Frynta, který mne po celá desetiletí neviděl, o mně řekl: je z těch, kdo soustavně chodějí po provaze. Měl pravdu: několikrát jsem napařený šel Bartolomějskou a volal tam: *smrt světovému bolševismu!* Patrně s tím za okny souhlasili, nic se mně nestalo. Jednou, už bylo po okupaci, jdu tady se sladkou špičkou s Emanem P., proti nám dva civilové. Poodešli nějakých sto kroků a já to zařval nanovo. Zůstali stát a ohlídlí se po nás. Snad to, že jsem se po nich ohlídl rovněž a zamával na ně, způsobilo, že znejistěli a šli po svých.

Teprve tady, v exilu, vím, co to je, jestliže od vás nikdo nic nechce.

Srpen.

Teprve v exilu – a ještě ne hned z kraje – jsem do hloubky pochopil přechodnost lidí, a tedy i svou vlastní. Kdo neby násilím přinucen opustit svou rodnou zemi, žije v ní v jistém smyslu doživotně v optickém kamu. Teprve vyhnanství nám zjednáva možnost komparace, distanci, hrůznou, ale i umožňující pochopit, "jak je tomu skutečně".

Srpen.

V Československu jsem v letech 1960-1968, protože jsem nic nevěděl a neměl ani tušení o rozsahu a obsahu, intenzívně pracoval, a především dával, daroval. Zde, protože jsem se za čtyři roky v exilu nesmírně mnoho dověděl a mám už velmi určité ponětí jak o obsahu, tak o rozsahu, pracuju sice také pilně, ba pilněji než doma, ale jen extenzívně, štvanecky; o intenzitě, tvorbě, dárnosti jako o integrálních význacích osobnosti nemůže být ani řeči.

Srpen.